

OBM 3796, Dybdalgård - Arkæologisk forundersøgelse

Af stud. mag. Marie Kanstrup

ODENSE BYS MUSEER

Arkæologi

www.odmus.dk

Indhold:

Indledning	2
Udgravningens forhistorie.....	2
Udgravningens hovedresultater	2
Undersøgelsens perspektiver	3
Landskabet	4
Andre fortidsminder i området.....	4
Udgravningens data	6
Udgravningsmetode.....	6
Dataliste	6
Litteratur.....	7
Tidstavle	8

Indledning

Denne bygherrerapport omhandler forundersøgelse af udstykningsområde ved Dybdalgård i den sydlige udkant af Ringe udført af Museumsinspektør Mads Runge m.fl. i perioden 17-23/2-2005, 6-18/4-2005, 24/5-2005 og 29-30/8-2005 for Odense Bys Museer.

Byggemodningsområdet ligger markant i landskabet, størstedelen højt hævet over Sallinge Å, der løber syd for. En del tidligere registrerede fundsteder i områderne sydvest til nordnordvest for det berørte areal gjorde pladsen interessant at undersøge.

Udgravningens forhistorie

Forundersøgelsen blev iværksat forud for byggemodning og parceludstyknings.

Forundersøgelsen foregik i takt med, at byggemodningen skred frem. Området var generelt forstyrret af kørsel med tungt maskinel og placering af jorddepoter.

Forundersøgelsen er nu afsluttet og denne bygherrerapport dækker hele forundersøgelsesarbejdet.

Udgravningens hovedresultater

Ved forundersøgelsen fremkom bebyggelsesspor i form af enkelte stolpehuller og gruber samt kogestensgruber. Lokaliteten dateres ud fra keramik og et mindre flintinventar med bl.a. en svær flækkesegl (fig. 1) til yngre bronzealder. Hermed har forundersøgelsen bidraget med endnu et fundsted fra yngre bronzealder i området.

De daterende oldsager fremkom i én og samme kogestensgrube. Der er mest sandsynlig tale om bopladsaffald deponeret i kogestensgruben efter den er gået ud af funktion. Foruden den ene svære flækkesegl (fig. 1) blev der fundet et muligt forarbejde til endnu en flækkesegl (fig. 2).

Fig. 1. Svær flækkesegl. Æggen er længst væk fra linealen. Foto: Jørgen Nielsen.

Fig. 2. Muligt forarbejde til flækkesegl. Foto: Jørgen Nielsen.

Fig. 3.
Skæftet flækkesegl
fundet i mose ved
Stenild i Himmerland.
(Efter: P.V. Petersen
1993, s. 66)

På den ene flækkesepls skærende æg ses tydeligt gloss, en form for omdannelse af flinten ved kontakt med andre materialer. Her er der tale om en nærmest lak-agtig polering, hvilket er vidnesbyrd om, at flækkeseplen har været anvendt til høst af korn eller til at skære tagrør. På Fig. 3 ses et enestående fund fra en mose ved Stenild i Himmerland. Her er der fundet et skæftet flækkesepl. I gruben ved Dybdalgård var der desuden en del keramikskår, der ud fra bl.a. enkelte randskår og skår med beklaskning på ydersiden dateres til yngre bronzealder. Beklaskning på ydersiden (Fig. 4) kan ses som en foranstaltning for bedre og mere sikkert at kunne holde og bære rundt på lerkarene.

Fig. 4. Randskår. Til venstre ses randskår med beklaskning 2,5-3 cm under selve randen.
Foto: Jørgen Nielsen.

Undersøgelsens perspektiver

Forundersøgelsen ved Dybdalgård var interessant i og med, at det her var muligt at foretage en arkæologiske forundersøgelse på et større areal, der ligger i et område, hvor der tidligere er gjort fund fra bondestenalderen og ikke mindst yngre bronzealder (se Fig. 6). Det gav således mulighed for at vurdere repræsentativiteten af det billede, der kan hentes via Det Kulturhistoriske Centralregister (www.dkconline.dk). Den arkæologiske forundersøgelse påviste sporadiske spor efter bebyggelse fra yngre bronzealder på det berørte areal, hvilket understøtter det generelle bebyggelsesbillede i området.

Landskabet

På P. Smeds kort over landskabstypenes udbredelse fra 1962 ses, at det berørte areal ligger dels på hedeslette i en tunneldal, hvor Sallinge Å løber, dels på morænen, der rejser sig stejlt mod nordnordvest. På de gamle højkantkort ses, at størstedelen af det berørte areal ligger højt på det mere flade område af morænebakken (Fig. 5). Det højereliggende areal er beliggende ca. 68-70 m o.DNN. Den østlige del af stamvejstracéet ligger 61-63 m o.DNN.

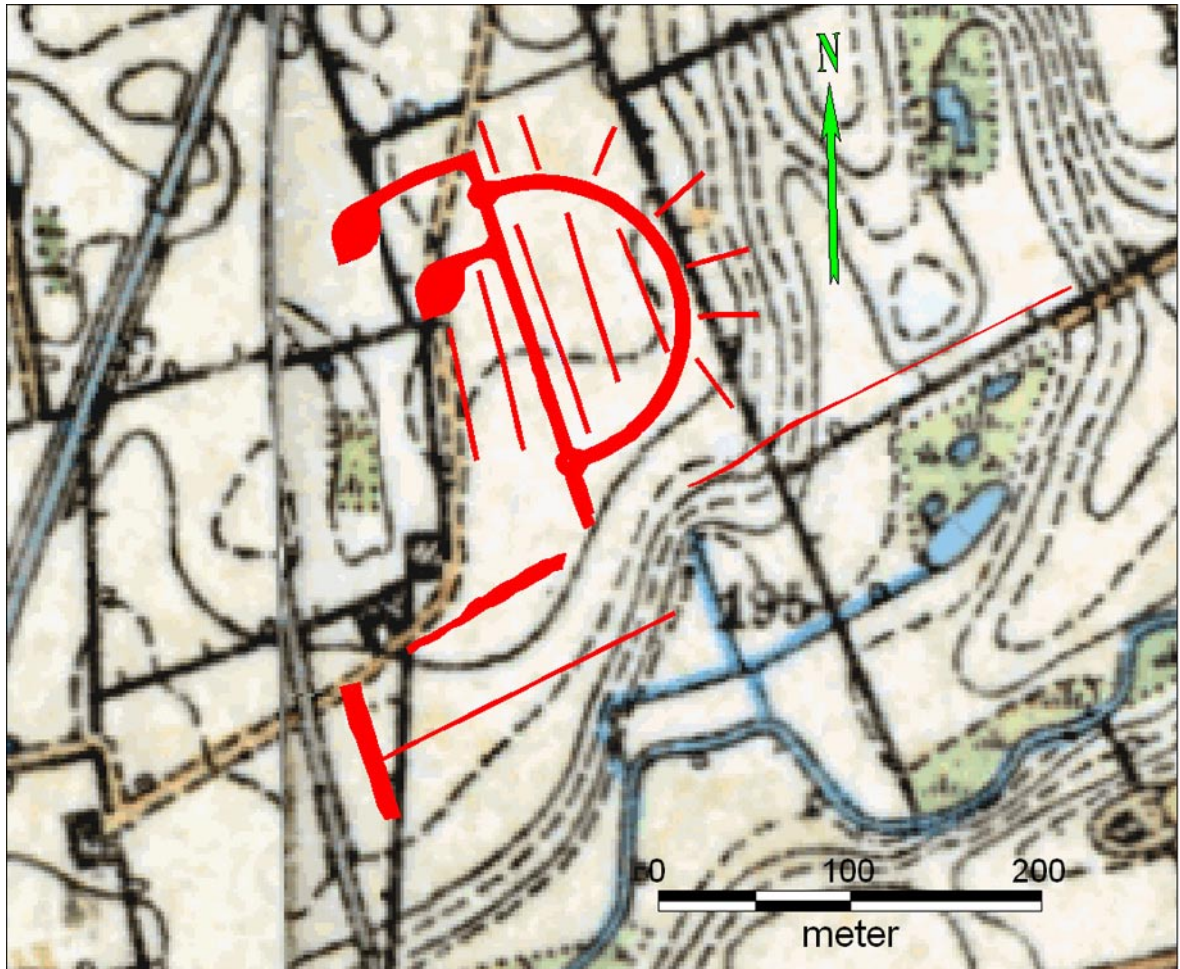

Fig. 5. Forundersøgelsens forskellige grøfter (markeret med rød farve) sammenholdt Højkantkort.

Andre fortidsminder i området

I områdets umiddelbare nærhed er der gennem flere år foretaget systematiske rekognosceringer. Herved er en mulig neolitisk boplads og løsfund fra yngre bronzealder lokaliseret (OBM 6190, 090108-39). Der er i 1984 og 1986 foretaget udgravninger, hvorved enkelte bopladsrelaterede anlæg, dateret til yngre bronzealder, fremkom (OBM 4981, 090108-37). Omtrent 750-1000 m vest for forundersøgelsesområdet er der ligeledes erkendt et bopladsrelateret anlæg med et omfattende flint- og keramikmateriale, dateret til slutningen af yngre bronzealder (OBM 4980, 090108-46). 1000-1500 m nordvest til nordnordvest for pladsen er der ligeledes to udgravede lokaliteter med fund af anlæg og flint- og keramikmateriale fra slutningen af yngre bronzealder (OBM 6704, 090108-44) og OBM 6157, 090108-38). Endelig er der i 1916 foretaget undersøgelser af en gravhøj ca. 1750 m mod sydsydvest, hvorved der ligeledes fremkom fund fra yngre bronzealder (090108-16). Se også Fig. 6.

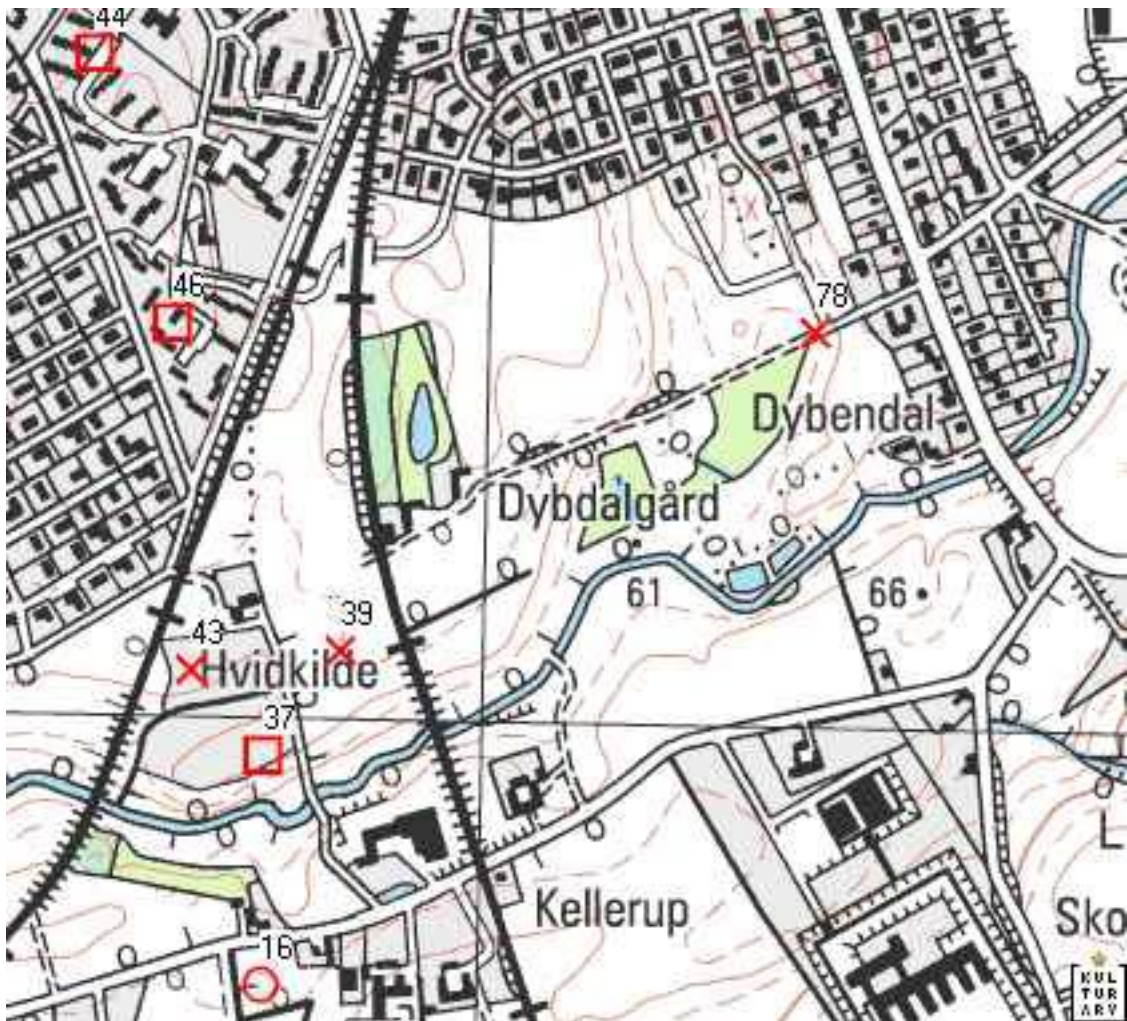

Fig. 6. Fundlokaliteter i området omkring forundersøgelsen OBM 3796. Numrene referes der til i parenteserne i teksten ovenfor (de to sidste cifre). Kortudsnittet er hentet på: www.dkconline.dk

Udgravningens data

Opsummering af hovedtrækkene i den administrative sagsgang:

April '04: Lokalplanforslag nr. 80 for boligområde ved Dybdalgård. Museet underrettes (Museumslovens § 23, stk. 2).

11.5.04: Museet afgiver på baggrund af lokalplanforslaget udtalelse vedr. arkæologiske interesser på arealet (Museumslovens § 23, stk. 3-4).

7.2.05: Fremsendte tilbud om arkæologisk forundersøgelse accepteres af bygherre (Museumslovens § 26, stk. 2.). Budgettet er efter ønske fra bygherre delt i to etaper. Etape 1 udgør vejarealer (budgettal = 103.699 kr.). Etape 2 udgør parceller (budgettal 104.794 kr.).

31.8.05: Areal frigives til anlægsarbejde (jf. Museumslovens § 27)

4.10.05: Fremsendelse af faktura til bygherre på forundersøgelse (Museumslovens § 26, stk. 2). Regning deles halvt - halvt mellem de to bygherrere. Hver bygherre får dermed en regning for etape 1 på 29.987 kr. (samlet 59.974 kr.) og for etape 2 på 7.781,20 kr. (samlet 15.562,40 kr.).

Som det fremgår af ovenstående, finansieres den større arkæologiske forundersøgelse af bygherre, på hvis opfordring undersøgelsen er iværksat.

Bygherre er (delt halvt - halvt) hhv. Kuben Byggeplandata A/S, Bredgade 32, 6000 Kolding; Att.: Axel Høyer samt tømrermester Carsten Knudsen, Selagervej 2, 5750 Ringe. Koordinator (rådgivende ingeniør) er Leo Hougesen ApS, Rådgivende Ingeniørfirma F.R.I., Hjallesegade 70, 5260 Odense S.

Andre forespørgsler:

13.5.05: Forespørgsel fra advokat Bertel Rasmussen, Mæglergaarden, Frederiksgade 1, 5700 Svendborg (på vegne af hans klienter Anne Marie Buch Christensen og Søren Christensen) om, hvorvidt der skal foretages arkæologiske udgravninger på klienternes parcel nr. 15 af matr. 6 AS Ringe by, Ringe.

18.5.05: Svar til Bertel Rasmussen fra Mads Runge: Der skal foretages arkæologisk forundersøgelse på den konkrete parcel som del af den samlede arkæologiske forundersøgelser. Denne betales stadig af Kuben Byggeplandata og tømrermester Carsten Knudsen.

Juni '05: Jens Storm, Home i Ringe forespørger telefonisk Mads Runge vedr. arkæologiske interesser på grund 15 og 17 på udstykningen ved Dybdalgård, Ringe.

20.6.05: Mads Runge informerer Jens Storm samt bygherrerne Kuben Byggeplandata (via rådgivende ingeniør Leo Hougesen ApS) samt tømrermester Carsten Knudsen om, at den arkæologiske forundersøgelse på grund 15 og 17 er afsluttet og at der ikke kræver yderligere undersøgelser her. Grundene er derfor frigivet til anlægsarbejde.

Udgravningsmetode

Forundersøgelsen foregik af fire omgange. Først forud for etablering af stamvej ind på arealet, dernæst stikvejene nord for stamvejen, senere igen blev et par søgegrøfter trukket på parcellerne syd for stamvejen. Til sidst blev der trukket søgegrøfter på det resterende udstykningsareal. Disse søgegrøfter blev udlagt mere ekstensivt end vanligt på baggrund af de meget spredte og sporadiske forekomster af anlæg fremkommet ved forundersøgelsen af stikvejene.

Afrømningen blev foretaget med bæltmaskine, påmonteret 2 m bred rabatskovl, stikvejene er dog afrømmet med gravemaskine på gummihjul, påmonteret 2 m bred rabatskovl. De fremkomne fyldskifter blev alle (fraregnet en del tydeligt recent nedkørt materiale) indridset, markeret med gule pinde og opmålt med GPS.

Samtlige opridsede og indmålte fyldskifter blev tildelt anlægsangivelse og fyldskifter, der ikke umiddelbart kunne fraskrives som nyere tids eller recente, blev beskrevet i fladen mht. form og fyld. Størstedelen af fyldskifterne blev undersøgt ved diverse mere eller mindre gennemførte snitninger med skovl/spade. Et enkelt anlæg er efter indledende håndskovlede snit maskinsnittet.

Dataliste

Lokalitetens journalnummer er 3796, Dybdalgård.

Oldsager, original dokumentation og beretning opbevares på Odense Bys Museer.

Litteratur

Jensen, H.J. 2000. Slidsforsstudier – metoder til belysning af flintredskabers funktion. I: Eriksen, B.V. (red.) 2000. Flintstudier. Aarhus. S. 207-218.

Petersen, P.V. 1993. Flint fra Danmarks Oldtid. København.

Thrane, H. 2004. Fyns Yngre Bronzealdergrave. Odense.

Tidstavle

År f/e. Kristus	Perioder	Kulturgrupper	
2000	Historisk tid	Middelalder (1050-1536)	
1000		Vikingetid	
0	Jernalder	Germansk Jernalder	
		Romersk Jernalder Førromersk Jernalder	
1000	Bronzealder	Yngre Bronzealder	
		Ældre Bronzealder	
2000	Bondestenalder	Dolktid	
		Enkeltgravskultur	
3000		Tragtbægerkultur	
		Jættestuetid Dyssetid	
4000	Jægerstenalder	Ertebøllekultur	
5000		Kystkultur	Kongemosekultur
6000			Maglemosekultur
7000	Rensdyrjægerkultur	Ahrensburgkultur	
8000			
9000			
10.000			
11.000		Brommekultur	
		Federmesserkultur	
12.000		Hamburgkultur	

ODENSE BYS MUSEER

Arkæologi

www.odmus.dk